

„Smo pa le mož!“

Novela. — Spisal F. S. Finžgar.

(Dalje.)

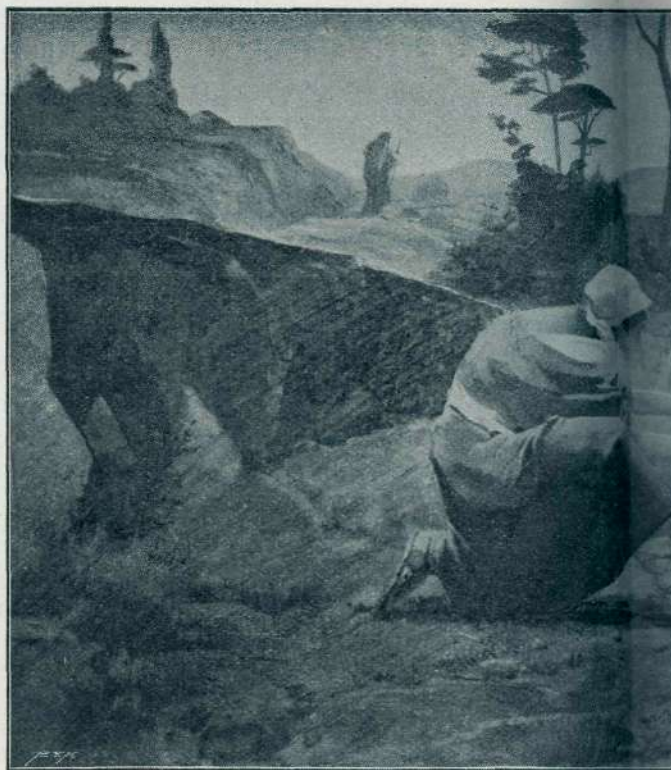
III.

Dr. Ivo Podlesnik je tičal dva dni med zaprašenimi in zmečkanimi, na mnogih straneh od črva prevotljenimi listinami iz pergamenta. Zasedil je mnogo zanimivih drobtin, v kolikor je mogel površno pregledati dokaj težko čitljivo gotiško pisavo. In prav danes je dobil debel akt, obširno pritožbo protestantov, da se jim krati svoboda, da se jim godé velike krivice in da nujno zahtevajo pomoči od zgoraj. Listina je podrobno naštevala tudi mnoge malenkosti, ki so pa bile za Podlesnika v kulturnohistoričnem oziru velike važnosti. Pobral je akt in šel ž njim iz temne obokane kleti v svetlo in jasno sobico.

Pričel je naglo brati, a marsikaka črka in okrajšava mu je delala zapreke, mnoge luknjice so mu jemale cele besede in zato se je kmalu utrudil in se za oddih naslonil na stol, prižgal cigareto in tjavendan zrl na koženico. Ko je tako zadovoljno sanjal in pihal dim čez mizo, je izginila polagoma koženica, in zagledal je krasne, velike, plave oči, ki so ga gledale že trikrat pri kosilu, in katerih lastnica je bila vitka Jelena, ki je mnogo govorila, se šalila in nagajala tetki — a ves ta govor in šale so se zdele doktorju pene brez cvenka, brez tistega lepega zvenenja, ki ga ima zlato, in ki ga ima duhovita tehtna beseda, vsa polna soli, da se v duši kar zaiskri, kadar jo slišiš. Doktor se jim je tihoma posmehoval in rajši mislil na kak važen zgodovinski dogodek iz domače zgodovine, katerega si je hotel pragmatično raztolmačiti. Toda če je Jelena utihnila in dala duška prijateljici Irmi, tedaj je zrla v Podlesnika s krasnimi očmi, in te tihe in globoke oči so mlademu filozofu govorile neizmerno glasen — govor, katerega ni umel, a poslušal ga je tako silno

rad. In tem očem se ni mogel izogniti. Tihom so priplule za njim v zaduhli arhiv, akti so mu obtičali med prsti, in večkrat je poslušal to bajno govorico Jeleninih oči.

Kadar se je pa vzdramil, se je ustrašil samega sebe in se večkrat glasno oštel:

Usmiljeni Sam

„Bedak, ali si petošolec, ka-li!“ In zasmel se je sam sebi, a spoznal je takisto hitro, da je bil ta smeh — gola laž. —

Tega Podlesnik ni mogel razumeti.

Saj je bival vendar v prestolnem mestu, bil sicer neizmerno marljiv, toda rad je poveseljačil s tovariši, privoščil si vsak predpust nekaj plesov, kjer je videl mnogo lepih oči, občudoval eleganco in nežnost plesalk, marsikdaj se razvnel za to in ono, da je po-

trošil zadnje peneze za dehteče šopke, katere je poklanjal tisti, ki je zakraljevala oni večer nad njegovim srcem. Toda za dva dni je bil ozdravljen in mirno je zopet podpiral glavo v svoji sobici ter po cele ure z največjo slastjo presedel pred debelimi zgodovinskimi knjigami. A sedaj mu nagajajo te oči, in njegova odločnost in ves mrzli razum in vsi zanimivi stari papirji mu jih ne preženejo.

Podlesniku je dogorela cigareta in nejevoljno je vrgel ogorek proč, vstal in pričel hoditi po sobi in se zopet smejal samemu

Bral je tako prav pridno do štirih popoldne. Skoro je bil na koncu listine, in na obrazu se mu je bralo, kako ga zanima in da mu bo dala snovi za lepo razpravo, katero mora tekom meseca poslati uredniku lista za domačo zgodovino.

Tedaj je pod njegovim oknom nekaj padlo, kot bi se prevrnila težka klada. Kvišku je zazvenel veseli smeh Irme in Jelene. Podlesnik je bil skokoma pri oknu. Videl je Irmo in Jeleno; imeli sta velike droge v rokah in se smejali prevrnjenemu stebri.

„Kaj pa vi delate?“ zakliče skozi okno.

„Gospod doktor, pridite pomagat! Izmislili sva si originalno idejo, da se boste vi kratkočasili, kadar boste brali tiste zamazane listine. Samo pomagati nama morate, drugače ne bo nič!“

„To pa vendar ni originalno, če prevrneta steber, ki je tako častljivo stal na vrtu. Bogve kako je že star in koliko dehtečega cvetja je nosil v svoji kameniti posodi na vrhu in koliko lepih pogovorov je slišal, ko je v davnih dneh sedela krog njega grajska gospôda!“

„Zato pa, da mu ne bo dolgčas, sva ga dejali ob glavo in tej glavi določili drugo službo. Pridite doli, in vam poveva načrt.“

Jelena je uprla vanj oči, in tem se Podlesnik ni mogel ustavljati. Tako glasno so mu velevali, da bi bil za vsako delo — samo pokorni sluga. Pokril je slamnik in hitro odšel iz sobe po stopnicah na vrt.

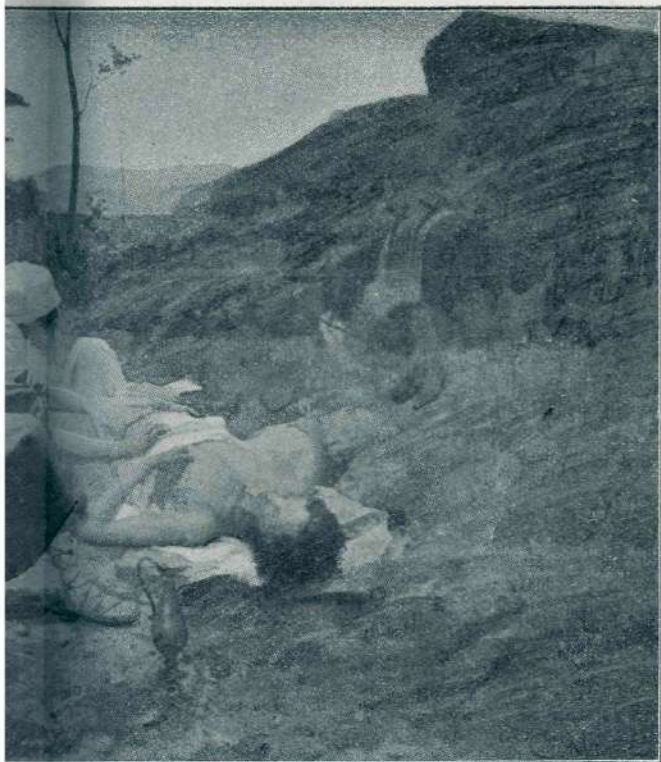
„Kako morete neprenehoma tičati v sobi? Da ste dopoldne pri delu, to naj bi že bilo. Toda še popoldne, v počitnicah — — — — no, veste kaj — —“

„Gospica Irma, kar pustite za vselej take dobrohotne opomine. Star grešnik — star nepoboljšljivec! Ne boste me izpreobrili. — Torej povejta rajši kaj bosta s stebrom? Saj ga je bilo vendar škoda porušiti.“

„To se je zgodilo tehtno premišljeno! Poslušajte, gospod doktor, potem sodite!“

Jelena se je vprla na drog in zroč v Podlesnika pripovedovala izvirno idejo.

„Tukaj pod vašim oknom je mala gre dica, seveda, precej zapuščena, kakor vidite.

i Samaritan.

Slikal C. Medović.

sebi. Kakor vselej, tako je tudi sedaj dobro čutil, da laže, silno laže samemu sebi, ker misli izbrisati te spomine s smehom. „Nič več ji ne pogledam v oči! Zato vendar nisem prišel sem, da bi se zagledal — ba — bomo videli, ali zmagam ali ne!“

Sedel je zopet k listini in glasno bral besedo za besedo. Neznane si je podčrtaval, da jih primerja z drugimi — ali pa da iz sosledja razbere pravi pomen.